

Oktay Tan (MSc)¹
Halk (İş) Sağlığı Uzmanı

YÜKSEKTE YAPILAN İŞLER İÇİN NEDEN “YÜKSEKTE ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ” DÜZENLENMELİ?

Ülkemiz mevzuatı, işyerlerinde yüksekte çalışanların güvenliği ile önlemler, sadece Yapı işlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek – 4 Yapı alanları için asgari sağlık ve güvenlik şartları ile ilgili A/1-7 maddelerinde bulunmaktadır. Ancak, bu önlemlerin sadece inşaat sektöründe değil değişik sektörlerde (Örneğin, Yüksek katlı binalarının dış yüzey bakım ve temizliği, Rüzgâr enerji santralleri, Gaz Depolama Tankları, Petrol ve Gaz Tesisleri, Yüksek gerilim hatları vb.) teknik açıdan nasıl uygulanması gerektiği konusunda yeterince ayrıntı vermediği gibi bazı noksanlıklar bulunduğundan yüksekte düşmeyle ilgili iş kazalarını azaltmada hedefine ulaşamamıştır. Nitekim, SGK istatistik yıllıklarına bakıldığında çalışanların düşmesi sonucu meydana gelen iş kazası sayısının, adı geçen yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 2013 yılında 29.995 iken 2020 yılında yaklaşık iki kat artarak 54.017 olduğu görülecektir.

Oysa, bu konuda gelişmiş ülkelerdeki mevzuata ve uygulamalara bakıldığında; yüksekte güvenli çalışma konusunda çok daha ayrıntılı çalışmaların olduğunu görülmektedir. Örneğin, 2005 yılında İngiltere’de çıkartılan bir yönetmelik ile yüksekte yapılan çalışmalarda düşme riskleri ve bu risklere karşı alınması gerekli önlemler, ayrıntılı şekilde tanımlanmıştır.² Bu yönetmelik İngiltere HSE (Health and Safety Executive) tarafından çıkartılmıştır. İskoçya ve İrlanda da bu yönetmelik uygulanmaktadır.

ABD’de İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi (OSHA)’nın standartlarından³ 1926 sayılı (standart 29 CFR) yapı işlerinde sağlık ve güvenlikle ilgili yönetmeliğin M 1926.500 (Fall Protection) alt başlığı tamamen yüksekte düşmeye karşı güvenli çalışmayla ilgili hükümler bulunmaktadır. Ancak, bu yönetmelik İngiltere’de olduğu gibi yüksekte yapılan işlere özgü değildir. Ülkemizde olduğu gibi Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği içerisinde yer almakla birlikte yüksekte yapılan çalışmalarda karşılaşılan risklere karşı alınacak tedbirlerin

¹ Çalışma Bakanlığı emekli İş Sağlığı Gn. Md. V., Yıldız Tek. Ün. ve İstanbul Gedik Ün. Öğr. Gör., MESKA Vakfı 2. Dönem Bşk.

² THE WORK AT HEIGHT REGULATIONS -2005: 06.04.2005

³ CFR PART 1926 – SAFETY AND HEALTH REGULATIONS FOR CONSTRUCTION

teknik açıdan nasıl uygulanacağına dair teknik ayrıntılar olmadığı gibi bir takım noksanlıklar da (Örn: yüksekte çalışmalarda düşmeyi önleme planı, mesleki yeterlilik eğitime tabi tutulmaları, sağlık açısından bedenen işe uygunluk raporu vb.) bulunmaktadır. Ayrıca, bu yönetmeliğe bağlı çıkan bir çok OSHA yayını da bulunmaktadır.⁴

ABD dışında İspanya' da da OSHA yönetmelik ve standartları uygulanmaktadır. Buna paralel bu AB ülkelerinde OSHA tarafından birçok eğitim programları düzenlemekte ve öngörülen standartların pratik açıdan uygulanması sağlanmaktadır.

Avrupa Birliği, Lizbon Antlaşması'nın 153. maddesi⁵ temelinde kabul edilen, işyerlerinde sağlık ve güvenlik düzenlemelerini kapsayan sağlam bir çerçeveye sahiptir. Bu çerçeve, iş sağlığı ve güvenliğinin çalışma ortamı ve koşulları dahil sosyal güvenlik ve işçilerin korunması ve çalışanların danışmanlığı dahil tüm yönlerini kapsamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği alanındaki bu andlaşma yasal olarak üye Devletleri bağlayıcı olduğundan ulusal yasalarına da aktarılmıştır.

Açıklanmaya çalışılan iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yönetmelikler Federal Almanya'da da çıkarıldığı görülmektedir.

Özetle, gelişmiş ülkelerde uygulanan mevzuatları genel olarak incelendiğinde, tüm sektörleri kapsayan Yüksekte Çalışma Yönetmeliği bulunmakta ve bu yönetmeliklerin uygulanabilirliğinin sağlanması için ayrıca bir çok yayın ve kitapçık çıkartıldığı görülmektedir. OSHA ve HSE gibi kuruluşlar eğitim ve seminer programları düzenlemekte,

⁴ OSHA 3146 –Fall Protection in Construction -1998 revised (Yapı İşlerinden Yüksekte Düşmeyi Engelleme)
OSHA 3124–Stairways and Ladders -12R 2003 (Sabit ve Seyyar merdivenler)
OSHA 3110-Fall Arrest Systems (Düşme Durdurma Sistemleri)
Oregon OSHA' s Fall Protection for the Construction Industry (Yapı Endüstrisinde Düşmeye Karşı Koruma)

⁵ Madde 153

1. 151. maddenin amaçlarına ulaşmak amacıyla Birlik, Üye Devletlerin aşağıdaki alanlardaki faaliyetlerini destekler ve tamamlar:

- (a) işçilerin sağlık ve güvenliğini korumak için özellikle çalışma ortamının iyileştirilmesi;
- (b) çalışma koşullarının sağlanması;
- (c) işçilerin sosyal güvenliğinin korunması;
- (d) iş sözleşmelerinin feshedildiği durumlarda bile işçilerin korunması;
- (e) işçilerin bilgilendirilmesi ve danışılması;

2. Bu amaçla, Avrupa Parlamentosu ve Konsey:

(a) Üye Devletlerin yasa ve yönetmeliklerinin herhangi bir şekilde uyumlaştırılması dışında, bilgiyi geliştirmeyi, bilgi alışverişini ve en iyi uygulamaları geliştirmeyi, yenilikçi yaklaşımları teşvik etmeyi ve deneyimleri değerlendirmeyi amaçlayan girişimler yoluyla Üye Devletler arasında işbirliğini teşvik etmek için tasarlanmış önlemleri kabul edebilir;

3. Bir Üye Devlet, ortak talepleri üzerine, 2. fıkra uyarınca kabul edilen direktiflerin veya uygun olduğu hallerde, 155. maddeye göre kabul edilen bir Konsey kararının uygulanması konusunda görevlendirebilir. Bu durumda, bir direktifin veya kararın iç hukuka aktarılması veya uygulanması gereken tarihten geç olmamak üzere, yönetim ve emeğin gerekli önlemleri anlaşma yoluyla uygulamaya koymasını sağlar, ilgili Üye Devletin gerekli önlemleri alması gerekir. herhangi bir zamanda o direktifin veya bu kararın dayattığı sonuçları garanti edecek bir konumda olmalıdır.

çeşitli işler için akreditasyon süreçlerini belirleyip sürekli izlenmektedir. Ayrıca, bütün bu uygulamalar görsel medya ve internet kullanılarak desteklenmektedir. Bunların dışında oluşturulan sistem bütünsel olarak uluslararası disiplinlerle (IRATA, LOLER⁶, vs) ve standartlarla tamamlanmakta ve daha tutarlı hale gelmektedir.

İşte bu nedenlerle, yüksekte yapılan işlerde alınması gerekli bu önlemlerin sadece inşaat sektöründe değil gelişmiş ülkelerde uygulandığı gibi, tüm sektörleri kapsayan ekte taslağı sunulan Yüksekte Çalışma Yönetmeliği'nin düzenlenmesinin gerektiği düşünülmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar:

1. Endüstriyel iple erişim işleri yapan personel için Eğitim, değerlendirme ve sertifikasyon şeması <https://docplayer.biz.tr/9439385-Endustriyel-iple-erisim-isleri-yapan-personel-icin-egitim-degerlendirme-ve-sertifikasyon-semasi.html>
2. 29 CFR Fall Protection Legal Information Institute
<https://www.law.cornell.edu/cfr/text/29/part-1926/subpart-M>
3. AB Ülkelerinde Yüksekte Çalışma Karl Schories, Alman Sosyal Kaza Sigortası İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü https://oshwiki.eu/wiki/Working_at_height
4. The Work at Height Regulations 2005
<https://www.legislation.gov.uk/uksi/2005/735/contents/made>
5. No. S 223/2013 Workplace Safety and Health Act Singapore Statutes (Work at Heights)
<https://sso.agc.gov.sg/WSH>
6. The Work at Height Regulations 2005 (WAHR) in UK defined work at height
<https://www.dosh.gov.my/index.php/ms/construction-safety-v/work-at-height>
7. Yüksekte Güvenli Çalışma Eğitimi Çalıştayı
https://www.csgb.gov.tr/Raporlar/ATHGM/yuksekte_guvenli_calisma.pdf
8. Öğr. Gör. Oktay Tan, İnşaat sektöründe yüksekte çalışanların sağlık muayenesi
www.oktaytan.net

⁶ IRATA International Industrial Rope Access Trade Association,
LOLER Lifting Operations and Lifting Equipment Regulations

YÜKSEKTE ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ

(TASLAK METİN)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, işyerlerinde yüksekte yapılacak işlerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği şartlarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – Bu Yönetmelik, (1) Bu Yönetmelik; ev hizmetleri, çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar dahil kamu ve özel sektöre ait bütün işlerde ve işyerlerindeki, yüksekte yapılan işlerinde faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

(2) Ancak, aşağıda belirtilen faaliyetler ve kişiler hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz:

a) Fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindeki hariç Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri.

b) Afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak,

(2) Avrupa Birliğinin 89/655/EEC sayılı, 92/57/EEC sayılı ve 89/391/EEC sayılı Konsey Direktiflerine paralel olarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – Bu Yönetmelikte geçen;

1. Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
2. Kanun: 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu,
3. İşveren: Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları,
4. Çalışan: Yüksekte yapılan işlerde;

4.1 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalı sayılan kişileri,

4.2 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 9 uncu maddesi kapsamında aralarında aile bağı olup olmadığına bakılmaksızın bireylerin içinde yaşadığı yapı ile bu yapının garaj, depo, bahçe ve benzeri bölüm ve eklentilerinde, yapılabilecek temizlik, yemek yapma, çamaşır, ütü, alışveriş, bahçe işleri gibi gündelik işleri yapan ev hizmeti veren kişileri,

5. Çalışma alanı: Yüksekte çalışmanın yürütüldüğü işlerin yapıldığı alanı,
6. İş Güvenliği Uzmanı: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip, Bakanlık ve ilgili kuruluşlarında çalışma hayatını denetleyen müfettişler ile mühendislik veya mimarlık eğitimi veren fakültelerin mezunları ile teknik elemanını,
7. Yüksekte çalışma: Seviye farkı olan bir yerden veya zemindeki bir seviyeden daha düşük bir seviyeye düşmesi halinde yaralanma ihtimalinin oluşabileceği her türlü alanda yapılan, EK.1'de yer alan işler ile benzeri diğer işleri,
8. Çatı: Bir yapının en üst örtüsü veya dış yüzeyini
9. İş Ekipmanı: Çalışma alanında yapılacak işlerde kullanılan herhangi bir makineyi, cihazı, aparatı, aleti veya tesisatı,
10. Düşmeyi önleme planı: İşe başlamadan önce düşmeyi önleyici önlemlerinin ve yöntemlerinin uygulanmasını sağlayarak düşme riskini ortadan kaldırmak veya azaltmak amacıyla hazırlanmış, çalışma alanına özgü planı,
11. Toplu koruma sistemi: Birden fazla çalışanın toplu olarak yüksekte çalıştığı durumlarda, çok sayıda çalışanları aynı anda korumak için işveren tarafından sağlanan düşüş engelleme sistemleri,
12. Korkuluk: Çalışanların daha düşük seviyelere düşmesini önlemek için herhangi bir yapının açık veya açık tarafı boyunca dikmelere veya yapılaraya sabitlenen ve dikilen yatay bir bariyeri,
13. Çalışma platformu: Çalışma alanında yapılan işin ifa edildiği yere giriş veya çıkış aracı olarak kullanılan herhangi bir yükselen platformu, asma koltuk, mobil platform, sehpa, el merdiveni, deniz iskele merdiveni ve iskele veya asma iskele ve diğer benzer platformları,
14. Kişisel düşüş durdurma sistemi: Toplu koruma tedbirlerinin veya iple erişim ve yüksekte çalışma pozisyonu tekniklerinin düşme riskini tamamen ortadan kaldıramadığı, uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde düşmeyi durdurmak için yapılan işlerin özelliğine uygun ankraj noktaları veya yaşam hatları oluşturularak tam vücut kemerlerinin veya halat tutucularının kullanıldığı güvenlik sistemlerini,
15. Halat tutucuları: Düşmeye maruz kalan bir kişinin daha fazla yaralanmasını önlemek için güvenli bir şekilde durdurulmasını içeren düşme koruyucu aparatı,
16. Ankraj noktası: Bir yaşam hattının veya ara bağlantının sabitlendiği bir yeri,
17. Yaşam hattı (ankraj hattı): Toplu koruma tedbirlerinin alınmadığı veya yeterli olmadığı durumlarda tam vücut kemer sistemleri veya benzeri güvenlik sistemlerinin ile birlikte kullanılmak üzere çalışanlara yapılan işe ve standartlara uygun verilen çelik tel halat, sentetik lifli halat veya dokuma şeridini,
18. Yüksekte çalışma pozisyonu tekniği: Çalışma alanlarında iş yapan kişilerin görevini yerine getirmek için ellerini serbest bırakarak kendilerini yerinde tutmalarına olanak tanıyan sistemi,
19. İple erişim sistemi, yerden yüksek ve erişimi sıkıntılı olan çalışma alanları ve kurtarma operasyonlarında kullanılan mukavemeti yüksek sentetik elyaftan yapılmış birbirinden bağımsız ankraj noktaları ile sabitlenmiş yapılan işe göre dikey veya yatay bir yaşam hattı ile diğer güvenlik hattından oluşan iki halatlı sistemi,

20. Tehlikeli alan: Çalışanların düşmesinden veya düşen nesnelerin (devrilebilen, kayabilen, yuvarlanabilen veya sızdırabilen malzemeler) riskinden yapısal önlemlerle korunamadığı yerleri,

21. Kırılma yüzeyi: Bir kişinin ağırlığını ve taşıyabilecekleri diğer malzemeleri taşıyamayan malzemenin üzerine herhangi bir yüklemenin uygulanması durumunda kırılma veya çökme olasılığı yüksek olan bir yüzeyi,

22. Merdiven: Farklı yükseklikteki iki düzlemi birbirine bağlayan, yüksekte yapılan iş ve ulusal standartlara uygun, basamakları kaymaz malzemedan yapılmış veya kaymaz malzeme ile kaplanmış, yeterli sağlamlıkta sabit veya seyyar merdiveni,

23. Sorumlu kişi: Yüksekte herhangi bir işi yapan veya yapacak olan çalışanın işvereni veya işveren vekilini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Yükümlülük

İşverenlerin yükümlülükleri

MADDE 5 – (1) Her işveren, yüksekte yapılan işlerde, Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen yükümlülüklerinin yanında;

a) Yüksekte yapılan işi, çalışanların güvenliğini sağlayacak şekilde organize etmek ve denetletmek,

c) Her işveren, bu Yönetmeliğin EK.1’inde sayılan işyerlerinde düşme koruma sistemlerinden biriyle korunma sağlanamaması halinde çalışanların düşme tehlikesini azaltmak veya ortadan kaldırmak için özellikle düşmenin gerçekleştiği saha için alınacak önlemlerin yazılı olduğu düşmeye karşı düşmeyi önleme planı’nı İş Güvenliği Uzmanına hazırlatmak, onaylanmış uygulama kurallarının gerekliliklerine uygun olarak uygulamak, bu planı Bakanlık iş müfettiş tarafından talep edilmesi halinde incelemeye hazır bulundurmak,

d) Çalışma alanlarının organizasyonunu ve düşmeyi önlemeye ilişkin planlama yaparken, çalışanın yüksekte düşme ile ilgili hususlara acil durum ve kurtarma planında yer almasını sağlamak,

e) Çalışma alanlarında yapılan işlerin organizasyonunun ve planlamasının sorumlu kişinin gözetimi altında yapılmasını sağlamak,

f) Çalışma alanlarında yapılan işlerin, yalnızca hava koşullarının, bu işlerde çalışan kişilerin sağlık veya güvenliğini tehlikeye atmadığı durumlarda yapılmasını sağlamak,

g) Yüksekte çalışma yapılması zorunlu olmayan montaj ve benzeri çalışmaların mümkün olduğunca öncelikle yerde yapılmasını sağlamak,

zorundadır.

(2) Her işveren, yüksekte yapılan işlerde alt işveren çalışanlarının işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla birlikte sorumludur.

Çalışanların yükümlülükleri

MADDE 6 – (1) Yüksekte yapılan çalışmalara bizzat katılmaları halinde çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdür.

(2) Yüksekte yapılan işlerde çalışanlar, Kanunun 19 uncu maddesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.

Çalışma alanlarında iş yapan çalışanların eğitimi

MADDE 7 – (1) Her işveren, Yönetmeliğin EK.1'inde yer alan işlerde çalışacakları Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik'te belirlenen esaslara uygun bu mesleki yeterlilik eğitime tabi tutulmaları zorunludur.

(2) İşyerinde yapılan işler, asıl iş itibarıyla tehlikeli ve çok tehlikeli işler kapsamında yer almakla birlikte, çalışanın yaptığı işler yüksekte çalışma faaliyetinin dışında ise, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 17 nci maddesi kapsamında mesleki yeterlilik belgesi eğitimi alma zorunluluğu aranmaz.

(3) Kanunun 17 nci maddesinde belirtilen hususlarla birlikte çalışma alanlarında yüksekte çalışmayla ilgili tehlikeler, riskler, korunma tedbirleri ve güvenli çalışma yöntemleri konularında Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen kişi, Bakanlık veya Bakanlıklarca yetkilendirilmiş kurumlar tarafından yüksekte çalışma eğitici sertifikasına sahip eğitimler tarafından bu Yönetmeliğin EK.2'sinde belirtilen konular hakkında eğitim verilir. Bu eğitimler, seviye 1 ve 2 için her yıl, seviye 3 için üç yılda bir tekrarlanır. Her işveren;

a) Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin 4.1 bendinde belirtilen kişilere 32 saat süreli seviye 2 eğitimi, 4.2 bendinde geçen kişilere 16 saat süreli seviye 1 eğitimi ve endüstriyel iple erişim kullanan çalışanlara 40 saat seviye 3 eğitimi verilmesini sağlar.

b) Eğitimde verilen bilgiler teorik ve uygulamalı olmalı, eğitimin kolay ve anlaşılır olmasını sağlanmalıdır.

Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması

MADDE 8 – (1) Yüksekte çalışma alanının büyüklüğü ve riskin derecesi göz önünde bulundurularak, yapılan çalışmalarda çalışanlar ve temsilcilerinin arasındaki koordinasyon sağlanarak, Kanunun 18 inci maddesinde belirtilen hususlar doğrultusunda, çalışanların veya çalışan temsilcilerinin görüşleri alınıp katılımları sağlanır.

Çalışanların Sağlık Açısından Uygunluk Raporu

MADDE 9 – Her işveren;

(1) Kanunun 15 inci maddesi gereği çalışanların çalışma alanında maruz kalacakları sağlık risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.

(2) Yüksekte yapılan çalışmalarda aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamaktır zorundadır:

a) İşe girişlerinde.

b) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

(3) Yüksekte yapılacak işlerde çalışacaklar, işe uygun olduklarını belirten bu yönetmeliğin EK.3'ünde yer alan form örneğine göre düzenlenen Sağlık Açısından Uygunluk Raporu olmadan işe başlatılamaz.

(4) Sağlık Açısından Uygunluk Raporları, işyeri hekiminden alınır. 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yüksekte çalışmalarda oluşacak risklerden kaçınma

MADDE 10 – (1) Yüksekte çalışmanın gerektirdiği önlemleri belirlerken her işveren,

a) İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirme Yönetmeliği uyarınca bir risk değerlendirmesini yapar.

b) İşin yüksekte değil de güvenli bir şekilde yürütülmesi için çalışmaların mümkün olduğunca öncelikle yerde yapılmasını sağlar.

(2) Her işveren çalışma alanında yapılan işlerde çalışanın, düşmeye neden olabilecek ya da düşen veya çarpan nesneden yaralanmalarını önlemek için öncelikle güvenli korkuluklar, düşmeyi önleyici platformlar, bariyerler, kapaklar, yüksekte çalışma iskeleleri, güvenlik ağları veya hava yastıkları gibi toplu koruma sistemi ile sağlar. Bunun için Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek-4 (A) yapı alanları için asgari sağlık ve güvenlik şartlarındaki hükümlere uygun önlemleri ve bu Yönetmeliğin EK.4'inde belirtilen yüksekte çalışanları düşmelerden korumak için asgari sağlık ve güvenlik şartlarındaki hususlara uygun ve yeterli önlemleri alır.

(3) Toplu koruma önlemlerinin düşme riskini tamamen ortadan kaldıramadığı, uygulanmasının mümkün olmadığı, daha büyük tehlike doğurabileceği, geçici olarak kaldırılmasının gerektiği hallerde her işveren;

a) Düşme tehlikesi olan bir alanda bulunan çalışanların düşmesini durdurucu donanımlarla yapılan işlerin özelliğine uygun ankraj noktaları veya yaşam hatları oluşturularak tam vücut kemer sistemleri veya benzeri güvenlik sistemlerinin kullanılmasını sağlar.

b) Çalışanlara bu sistemlerle beraber yapılan işe ve standartlara uygun yüksekte çalışma pozisyonunu sağlamak için bağlantı halatları, kancalar, karabinalar, makaralar, halkalar, sapanlar ve benzeri bağlantı tertibatları; gerekli hallerde iniş ve çıkış ekipmanları, geri sarmalı düşmeyi durdurucular, enerji sönmüleyici aparatlar, yatay ve dikey yaşam hatlarına bağlantıyı sağlayan halat tutucular ve benzeri donanımlar verilir ve kullanımı sağlar.

c) Uygulanmasının mümkün olmadığı durumlarda, yüksekte çalışma pozisyonuna ilişkin sisteminin arızalanmamasını sağlamak için tüm uygulanabilir önlemler alınır.

d) Bu fıkranın a, b ve c bendleri ile ilgili hususlarda Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek-5 yapı işlerinde kullanılan iş ekipmanlarının asgari sağlık ve güvenlik şartları ile ilgili hükümlere uygun önlemleri ile bu Yönetmeliğin EK.4'ünde belirtilen esaslara uygun ve yeterli önlemleri alır.

(4) Yüksekte yapılan çalışmalar, işveren tarafından görevlendirilen sorumlu kişinin gözetimi ve kontrolü altında gerçekleştirilmelidir.

(5) Yüksekte çalışanlara yüksekte çalışmayla ilgili tehlikeler ve riskler konularında ek eğitimler verilmelidir.

Yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılan iş ekipmanı gereklilikleri

MADDE 11.— (1) Her işveren, çalışma alanında yapılan işlerde kullanılan iş ekipmanları ve çalışma yöntemlerinin ilgili teknik mevzuata ve iş sağlığı ve güvenliği yönünden kabul görmüş, uyumlaştırılmış ulusal veya uluslararası standartlara uygun olmasını sağlar.

(2) Her işveren, özellikle birinci fıkranın uygulanmasında Yapı İşlerinde İş sağlığı ve güvenliği Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının uygulanmasıyla ilgili Ek-5'inde ve İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinde yer alan hükümlerine uymakla yükümlüdür.

(3) Her işveren, mekanik ve elektrikli iş ekipmanının seçimi, kurulması, uygun yerlere yerleştirilmesi, hizmete alınması, işletilmesi ve bakımında, çalışanların sağlık ve güvenliği için, bu Yönetmelik hükümleri ile Makina Emniyeti Yönetmeliği (2006/42/AT) ile İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği hükümlerini dikkate alır.

(4) Her işveren, çalışma alanı için iş ekipmanını seçerken, toplu koruma sistemini, kişisel koruma sistemine göre öncelik verir ve iş ekipmanını sağlarken;

a) İş ekipmanının kullanılacağı çalışma alanındaki çalışma koşulları ve çalışanlara yönelik riskleri,

b) Yüksekte yapılan çalışma alanına erişimle ilgili giriş veya çıkış gerektiğinde, çalışanın çalışma yerine mesafesi,

c) Çalışma yerinin yüksekliği ve olası bir düşüşün sonuçları,

d) İş ekipmanının kullanım süresi ve sıklığı,

e) Acil bir durumda kolay ve zamanında tahliye ve kurtarmadaki ihtiyaçları,

f) İş ekipmanının kurulumu ve sökülmesi veya kullanımında çalışanın sağlığına ve güvenliğine yönelik riskleri,

g) İş ekipmanına uygulanacak yüklerin iş ekipmanının özelliklerine ve boyutlarına uygunluğu,

h) Çalışanın sağlığını ve güvenliğini sağlamak için gerekli olabilecek diğer ilgili hususları,

Gözeterek bu özelliklere sahip iş ekipmanını seçer.

(5) Her işveren, yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılan iş ekipmanlarında;

a) Zeminin sağlamlığından emin olunmadan ve gerekli hallerde dengeleme ve sabitleme yapılmadan çalışılmaya başlatamaz.

b) Hendek kenarları ve dik eğimli yerlerde zemin kaymasını ve iş makinesinin kaymasını önleyici tedbirleri alır.

c) İş ekipmanlarında, operatörün görüş alanının kısıtlı olduğu durumlarda, operatöre rehberlik edecek konuyla ilgili eğitim almış bir işaretçi görevlendirir.

d) Elektrikle çalışan iş ekipmanlarının gövde güvenlik topraklamasını yaptırır

İş ekipmanlarının kontrolü

MADDE 12 – (1) Tüm iş ekipmanlarının periyodik olarak bakım, kontrol periyodik deneyleri, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'nin EK-III'ünde belirtilen hükümlere uygun yapılır. Ayrıca, iş ekipmanlarının periyodik muayenesinde her işveren;

a) İş ekipmanının güvenliğinin nasıl kurulduğuna veya monte edildiğine bağlı olduğu durumlarda, kurulum veya sökümünden sonra o pozisyonda muayene edilmedikçe herhangi bir pozisyonda kullanılmamasını sağlar.

b) Tehlikeli durumlarla sonuçlanabilecek bozulmalara neden olan koşullara maruz kalan iş ekipmanlarının, uygun aralıklarla ve iş ekipmanının güvenliğini tehlikeye atabilecek istisnai durumların meydana geldiği her seferde muayene eder.

c) İş ekipmanının periyodik kontrolünü yapan kişiye; kontrolün tamamlandığı çalışma süresinin bitiminden önce, bu Yönetmeliğin EK. 5'inde belirtilen ayrıntıları içeren bir raporu hazırlatır ve kontrolün tamamlanmasından sonraki 24 saat içinde, raporu veya bir kopyasını, adına kontrolün yapıldığı kişiye verilmesini sağlar. Bu rapor işyerindeki dosyasında saklanır.

(2) Her işveren, iş ekipmanının güvenliğinin nasıl kurulduğuna veya monte edildiğine bağlı olduğu durumlarda, kurulum veya montajdan sonra o pozisyonda muayene edilmedikçe herhangi bir pozisyonda kullanılmamasını sağlar.

(3) Her işveren, bu Yönetmelik kapsamındaki iş ekipmanlarının muayene sonucunun kayıt altına alınmasını ve bir sonraki denetime kadar saklanmasını sağlar.

(4) Her işveren, tehlikeli durumlarla sonuçlanabilecek bozulmalara neden olan koşullara maruz kalan iş ekipmanının uygun aralıklarla ve iş ekipmanının güvenliğini tehlikeye atabilecek istisnai durumların her oluştuğunda muayene edilmesini sağlamakla yükümlüdür.

(5) Her bir iş ekipmanının kullanım talimatı, çalışma alanında çalışanlar tarafından rahatlıkla okunabilecek bir yere asılmalı.

Kırılğan Yüzeyler

MADDE 13 — (1) Mümkün olduğunca çalışanların kırılğan bir yüzeyin üzerinden veya yakınından geçmemesini veya bu yüzeyin üzerinde veya yakınında çalışmaması işveren tarafından sağlanır.

(2) Kırılğan bir yüzeyin üzerinden veya yakınından geçmeden veya bu yüzey üzerinde veya yakınında çalışmadan güvenli ve uygun ergonomik koşullar altında çalışma yapılacaksa başlamadan önce, her işveren:

a) İşyerinde herhangi bir kişinin kırılğan bir yüzeyin üzerinden veya yakınından geçebileceği veya üzerinde, üzerinde veya yakınında çalışabileceği durumlarda, korkulukları bulunan sabit yürüme yolları veya güvenli çalışma platformları kullanmak, kırılğan yüzeyin bulunduğu yere yaklaşanları veya altından geçenleri uyaracak şekilde bir levha yerleştirmek veya bunun uygulanabilmesi olmadığı durumlarda, kırılğan yüzeyde çalışacak kişileri önceden başka yollarla haberdar etmek,

b) Kırılğan yüzeyler üzerinde veya yakınında çalışmak için, korkuluklar, mümkün değilse kırılğan yüzeyin altında veya dış kenarında güvenlik ağıları, hava yastıkları veya diğer düşmeyi durdurucu ekipman kullanmak,

c) Bu maddenin önceki hükümleri uyarınca alınan önlemlere rağmen çalışma alanında düşme riskinin devam etmesi durumunda, düşme mesafesini ve sonuçlarını en aza indirmek için uygun ve yeterli önlemleri almak,

zorundadır.

(3) Acil bir durumda polis, itfaiye, ambulans veya diğer acil servis görevlilerinin görev yaptığı durumlarda bu maddenin 3. fıkrası uygulanmaz.

Tehlikeli alanlarda çalışma izni sisteminin uygulanması

MADDE 14 — (1) Her işveren, tehlikeli alanlarda herhangi bir çalışma yapılmadan önce, çalışma alanında yapılacak tehlikeli işe uygun görevleri yerine getirmek üzere yetkin bir kişiyi atar ve yerine getirilecek işe uygun bir çalışma izni sisteminin uygulanmasını sağlar. Çalışma izni sistemi şunlardır:

a) Çalışma alanında tehlikeli işi yapan kişilerin güvenliği ve sağlığı göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmeli,

b) Bu kişilere, yüksekte yapılacak işlerle ilgili tehlikeler ve almaları gereken önlemler hakkında bilgi verilmeli,

c) Tehlikeli çalışma alanında işler yapılırken çalışanın düşmesi veya çalışana düşen bir nesnenin çarpması sonucu kişisel yaralanmaya neden olabilecek durumlarda, çalışma alanına yetkisiz kişilerin girmesini önleyen Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği'ne uygun cihazlarla donatılıp bu alanda açıkça belirlenir. Ayrıca, gerekli güvenlik önlemleri alınır ve uygulanır.

(2) Yüksekte herhangi bir tehlikeli iş yapmak için çalışma izni başvurusu;

a) Yüksekte tehlikeli işi yaptıran sorumlu kişi tarafından yapılmalı,

b) Çalışma izni başvurusunu aldıktan sonra, yüksekte tehlikeli işlerle ilgili gereken önlemler işyeri İş Güvenliği Uzmanı tarafından kontrol edilir ve bu yönetmeliğin EK.6'daki form düzenlenir. Çalışma izninin bir nüshası dosyasında saklanır.

c) Çalışma izni verilen yüksekte yapılan tehlikeli iş, geçerlilik süresi içinde tamamlanmazsa, yeni bir çalışma izni verilir.

d) Yüksekte tehlikeli işlerin tamamlanmasını müteakip yetkili yöneticiye bildirilir.

(3) Çalışma izni olmadan tehlikeli alanda çalışma yapılamaz.

(4) Çalışma alanında, herhangi bir tehlikeli çalışma ile ilgili olarak çalışma izni verildikten sonra sorumlu kişi, yüksekte tehlikeli çalışmanın yapılmasının risk oluşturduğu veya oluşturması muhtemel olduğu görüşündeyse, çalışan kişilerin sağlığı ve güvenliği açısından tehlike arz eden yüksekte çalışmanın derhal durdurulmasını sağlar ve çalışma iznini iptal eder.

(5) Ev hizmetlilerinden çalışma izninin uygulanması istenemez.

Çalışma alanlarının Kontrolü

MADDE 15 — (1) Her işveren, çalışma alanında gerçekleştirilen tüm tehlikeli işlerin ilerlemesini sürekli olarak gözden geçirmekle, her bir geçici ve kalıcı korkuluk veya diğer bu tür düşme koruma önlemlerinin kontrol edilmesini sağlamakla yükümlüdür.

(2) Çalışma alanında yapılan işler, işveren tarafından görevlendirilen İş Güvenliği Uzmanı'nın ve İşyeri Hekimi'nin gözetim ve kontrolü altında gerçekleştirilir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce hazırlanan yapı işlerinde sağlık ve güvenlik planlarındaki yüksekte çalışma ile ilgili hususları..... tarihine kadar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilmesi sağlanır.

Yürürlük

MADDE 16 — (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

EK.1 YÜKSEKTE YAPILAN İŞLER LİSTESİ

1. Açık deniz tesislerinde;
 - a) Herhangi bir açık deniz tesisi ve üzerindeki herhangi bir faaliyet,
 - b) Açık deniz tesisinin taşınması, çekilmesi veya navigasyonu dışında, tesisin kendisinden, bir gemide veya gemiden veya başka herhangi bir şekilde yürütülen açık deniz tesisi ile bağlantılı herhangi bir faaliyet veya hazırlık niteliğindeki herhangi bir çalışma,
 - c) Bir açık deniz tesisi için deniz yatağının araştırılması ve hazırlanması veya kaldırılması sonucunda deniz yatağının araştırılması ve restorasyonunu içeren bir dalış projesinde yapılan çalışmalar,
 - d) Gazın herhangi bir su yatağında veya kıyıda veya altında depolanması veya bu şekilde depolanan gazın geri kazanılması ve boru hattıyla veya esas olarak, bu bent hükümlerinin herhangi birine giren bir yapı üzerinde veya yapıdan çalışan kişiler için barınma sağlanması için tüm bağlantılar ile birlikte normal olarak kendisine bağlı olan herhangi bir ek üniteye yapılan çalışmalar,
2. Menhollerde yapılan faaliyete hazırlık niteliğinde çalışmalar
3. Boru hatlarında;
 - a) Herhangi bir boru hattı çalışması,
 - b) Boru hattı ile bir geminin yüklenmesi, boşaltılması, yakıt ikmali veya ikmali ve her iki durumda da bir gemide olan bir gemideki bir uçağın yüklenmesi, boşaltılması, yakıt ikmali, onarımı ve bakımı boru hattı işlerindeki çalışmalar,
4. Kıyıya yakın bir mesafede bulunan platformlardan petrol çıkarma çalışmaları
5. Kıyı kenarında herhangi bir bina, enerji tesisinin inşası, yeniden inşası, değiştirilmesi, onarımı, bakımı, temizliği, kullanımı, işletilmesi, yıkımı ve sökülmesi ile ilgili çalışmalar
6. Bir geminin yüklenmesi, boşaltılması, yakıt ikmalinin yapılması,
7. Kaptan veya geminin herhangi bir zabiti veya mürettebatı tarafından gerçekleştirilmediği sürece, bir geminin inşası, yeniden inşası, bitirilmesi, yeniden donatılması, onarımı, bakımı, temizlenmesi veya parçalanması,
8. Bir enerji yapısından kıyıya elektriği iletmek için kablunun işletilmesi,
9. Yüksekte afiş yerleştirme çalışmaları
10. Enerji rüzgar enerji santralleri, hidroelektrik santralleri, havai elektrik hatları, elektrik iletim ve dağıtım
11. Radyolinkler iletişim sektöründe yapılan çalışmalar
12. Endüstriyel temizlik Cephe ve yüzey temizlik işleri, iple erişim veya merdiven kullanılarak yapılan işler
13. Doğa ve macera turizmi Dağcılık, yüksek ip parkurları, su parkları, kanyon ve şelale geçişlerinde rehberlik işleri
14. Çimento Silolarda yapılan işler
15. Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik'in EK.1'inde sayılan işler.

EK.2 EĞİTİM KONULARI

EK.3 YÜKSEKTE ÇALIŞMAYA SAĞLIK AÇISINDAN UYGUNLUK RAPORU

İŞYERİNİN			Fotoğraf
Sicil no.			
Unvanı			
Adresi			
Tel ve faks			
ÇALIŞANIN			
Adı ve soyadı			
Cinsiyeti			
Görevi			
Mesleği			
Yaptığı iş			
Çalıştığı bölüm			
TIBBİ ANEMNEZ			
Son bir yıl içinde aşağıdaki hastalıklardan herhangi birini geçirdiniz mi?	Hayır	Evet	Tarih
Kalp yetmezliği hastalığı veya düzensiz kalp atımı			
Böbrek rahatsızlığı			
Şeker hastalığı			
İşitme kaybı			
Vertigo septomu			
Görme bozukluğu			
Psikiyatri hastalıkları (Panik Atak)			

Nörolojik hastalıkları (Epilepsi, Denge Problemi)			
Solunum sistemi hastalığı			
yükseklik korkusu (Akrofobi)			
Baş-Boyun travması			
Diğer (Belirtiniz)			
FİZİK MUAYENE SONUÇLARI			
Duyu organları			
- Göz (Göz Kırılma Kusuru)			
- Kulak-Burun-Boğaz			
- Odiogram (işitme testi)			
Kardiyovasküler sistem muayenesi			
Solunum sistemi muayenesi			
Sindirim sistemi muayenesi			
Ürogenital sistem muayenesi (Kreatinin)			
Kas-iskelet sistemi muayenesi			
Nöropsikolojik Test Bataryası, (Dikkat eksikliği, refleks zamanı, dikkatte süreklilik düzeyi, risk alma eğilimi gibi psikoteknik yeteneklerin ölçümünde kullanılan test ve bataryalar)			
Psikiyatrik muayene			
Diğer (Belirtiniz)			
LABORATUVAR BULGULARI			
Biyolojik analizler			
- Tam Kan Sayımı (Hemogram)			
- Tam İdrar Tahlili			
- AKŞ (Açlık Kan Şekeri)			
Radyolojik analizler			
- Akciğer Grafisi			
- EKG			
Fizyolojik analizler			
- Odyometre			
- SFT			
Psikolojik testler			
Diğer (Belirtiniz)			
KANAAT VE SONUÇ			
1- Sağlık açısından bedenen yüksekte çalışmaya uygundur. 2- Raporla işaret edilen arzular tedavi edilmek koşuluyla elverişlidir.	İşyeri Hekiminin Adı ve Soyadı Diploma Tarih ve No: Diploma Tescil Tarih ve No: İşyeri Hekimliği Belgesi Tarih ve No:		
İMZA			

EK.4 YÜKSEKTE ÇALIŞANLARI DÜŞMELERDEN KORUMAK İÇİN ASGARI SAĞLIK VE GÜVENLİK ŞARTLARI

Bu ekte yer alan yükümlülükler, işyerlerinin özelliğinin ve yüksekte yapılan iş ile tehlikelerinin ve çalışma şartlarının gerektirdiği durumlarda uygulanır.

A. Toplu koruma sistemi ile ilgili düşmeyi engelleme ve durdurma donanımlarının kullanımı için gereklilikler

1. Toplu korumayı sağlayan düşmeyi engelleyici ve durdurucu donanımlar;
 - a) Risk değerlendirmesi sonucu yapılan çalışmanın, uygulanabilmeli olduğu süreç, kullanım sırasında ve etkinliğini etkilemeden güvenli bir şekilde gerçekleşecekse,
 - b) Daha güvenli iş ekipmanlarının kullanılmasının uygulanması mümkün değilse,
 - c) Yüksekte çalışacak yeterli sayıda mevcut kişinin, kurtarma prosedürleri de dahil olmak üzere özel yeterli eğitimi almışsa,

kullanılmalıdır.

2. Düşme olasılığı varsa kişinin düşüşünü güvenli bir şekilde durdurmak için uygun ve yeterli bir güvenlik önlemleri alınmalıdır.

Yüksekte yapılan çalışma yerine erişim veya çıkış yolları için asgari gereklilikler

3. Bir işyerinde herhangi bir kişinin yüksekte herhangi bir çalışma yapması gerektiğinde;
 - a) Yüksekte yapılan çalışma yerine erişim veya çıkış yolları yapılmalı,
 - b) Kullanılması amaçlanan veya kullanılmakta olan amaç için dengeli ve yeterli sağlamlıkta ve rijitlikte, yeterince güçlü bir yüzey üzerine oturtulmalıdır.
4. Kişilerin güvenli geçişine ve kullanılması gereken her türlü nesnenin veya malzemenin güvenli kullanımına ve orada yapılacak iş açısından güvenli bir çalışma alanı sağlamaya yetecek boyutta olmalıdır.
5. Yüksekte çalışma sırasında yanlışlıkla hareket etmesi uygun cihazlarla önlenmelidir.
6. Çalışma yerinde kaldırılan her kapak, korkuluk veya bariyer, açık tarafta veya yakınında kişilerin erişimi veya malzemelerin hareketi gerçekleşmediğinde derhal eski haline getirilmeli veya değiştirilmelidir.
7. Toplu koruma sisteminin uygulanabilmesi olmadığı veya daha etkili bir toplu koruma tedbirinin uygulanmasının mümkün olmadığı durumlarda düşmeye karşı kişisel korumaya ilişkin diğer önlemlerle sağlanmalıdır.

Geçici korkuluklar, topuk levhaları, kapaklar, bariyerler ve benzer toplu koruma araçları için gereklilikler

8. Yüksekten düşme riskinin bulunduğu;
 - a) Kat döşeme kenarlarının çevresinde,
 - b) Asansör, merdiven, baca, shaft, aydınlatma boşlukları gibi döşemelerde süresizlik meydana getiren boşlukların çevresinde,
 - c) Yapı elemanları arasında süresizlik meydana getiren pencere ve benzeri boşluklarda,
 - d) Kat merdiveni kenarlarında,
 - e) Çatı kenarlarında ve özellikle çatılarda bulunan kırılabilir yüzeylerin çevresinde,
 - f) Kalıp çalışmalarında (perde, kolon, tabliye imalatı vb.) çalışma alanının çevresinde,

Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin EK. 5 (B) Geçici Kenar Koruma Sistemleri (Korkuluk Sistemleri) için Asgari Şartlar bölümünde tanımlanan özelliklere uygun düşmeyi engelleyici toplu koruma önlemleri alınmalıdır.

9. Toplu koruma araçları, kullanıldıkları amaçlar için yeterli boyutlarda, yeterli sağlamlıkta ve rijitlikte olmalı ve uygun şekilde yerleştirilip, sabitlenmeli ve uygulanabilir olduğu sürece, bunların korunmasını sağlayacak şekilde kontrol edilip kullanılmalıdır. Kullanıldığı yerinden hareket etmemeli ve herhangi bir kişinin veya herhangi bir malzemenin veya nesnenin çalışma yerinden düşmesini önleyecek şekilde yerleştirilmelidir.
10. İşyerinde, mekanik güçle veya başka bir şekilde, eşya veya malzemeleri kaldırmak veya indirmek için kullanılan her türlü açıklık veya benzeri kapılar, güvenli bir şekilde örgü

bariyerle çevrilmeli, açıklığın veya kapının her iki tarafında güvenli korkuluk bulunmalıdır.

Çalışma platformları için asgari gereklilikler

A: Tüm çalışma platformları için gereklilikler

11. Tüm çalışma platformları için Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek. 4 ve 5'de asgari şartlar bölümünde tanımlanan özelliklere uygun düşmeyi engelleyici önlemler alınmalıdır.
12. Çalışma platformlarının yüzeyi ve taşıyıcı bileşenleri üzerine yerleştirilmesi amaçlanan herhangi bir yükü güvenli bir şekilde taşımak için dengeli, yeterli mukavemete ve uygun bileşime sahip olmalıdır.
13. Çalışma platformlarının yüzeyi ve taşıyıcı bileşenleri;
 - a) Kullanım amacına uygun ve yeterli sağlamlıkta ve rijitlikte olmalıdır.
 - b) Tekerlekli bir yapıda olması durumunda, yüksekte çalışma sırasında yanlışlıkla hareket etmesi, uygun cihazlarla önlenmelidir.
 - c) Kurulurken, kullanılırken ve sökülürken sağlam kalması sağlanmalıdır.

B. Çalışma platformlarının sağlamlığı;

14. Çalışma platformu, kullanılması amaca uygun ve yeterli sağlamlık ve rijitlikte olmalıdır.
15. Çalışma platformu, herhangi bir kişiyi tehlikeye atacak şekilde bileşenlerinin herhangi bir nedenle yerinden çıkmamasını sağlayacak şekilde kurulmalı ve kullanılmalıdır.

C. Çalışma platformlarında güvenlik;

16. Bir çalışma platformu;
 - a) Kişilerin güvenli geçişine ve kullanılması gereken herhangi bir platform veya malzemenin güvenli kullanımına izin verecek ve orada yapılan iş açısından güvenli bir çalışma alanı sağlayacak yeterli boyutlarda olmalıdır.
 - b) Uygun bir yüzeye sahip olmalı ve özellikle çalışma platformunda bir kişinin düşebileceği, herhangi bir malzeme veya nesnenin düşebileceği veyahut bir kişiyi yaralayabileceği boşluk kalmayacak şekilde yapılmış olmalıdır.
 - c) Çalışanları bu tür risklere karşı korumak için önlemler alınmadıkça üzerinde çalışma yaptırılmamalıdır.
 - d) Çalışma platformları, kayma veya takılma riskini önleyecek şekilde kurulmalı, kullanılmalı, sökülmeli ve muhafaza edilmelidir.
17. Sepetli yükselen platform içinde yapılan çalışmalarda, tam vücut emniyet kemeri takarak ve kemeri bir halatla sepete tutturarak çalışılmalıdır.
18. Seyyar ayaklı yükselen platformlarda çalışıldığında, ayaklar sağlam yüzeyler üzerine oturtulduktan ve frenlendikten sonra çalışılmalı, meyilli çalışmalarda ise fren takozları kullanılmalıdır.
19. Çalışma platformlarında ana korkuluk, ara korkuluk ve topuk levhası her zaman yerinde olmalıdır.
20. Eğik düzeyde aracı güvenli bir şekilde tutması için mekanik park freni olmalıdır. Fren periyodik olarak test edilmelidir.

21. Daha fazla yükseğe çıkmak için asla korkulukları, korkuluklar arasındaki dayanakları veya bir merdiveni kullanılmamalıdır.
22. Çalışma platformları ve geçitler kişileri düşmekten ve düşen cisimlerden koruyacak şekilde yapılmalı, boyutlandırılmalı, kullanılmalı ve muhafaza edilmelidir.
23. Çalışma platformuna erişimin, yükseltilmiş sabit bir biniş noktasından yapıldığı durumlarda yüksekte düşme ile platformun hareketinden kaynaklanabilecek çarpma ve uzuv sıkışması gibi risklere karşı gerekli önlemler alınmalıdır.

D. Yüklenme;

24. Bir çalışma platformu ve herhangi bir taşıyıcı bileşeni, çökme riskine neden olabilecek veya güvenli kullanımını etkileyebilecek herhangi bir deformasyona neden olacak şekilde yüklenmemelidir.

E. Çalışma platformu olarak kullanılan iskeleler için asgari gereklilikler;

25. Çalışma platformu olarak seçilen iskelenin karmaşıklığına göre, yetkili ve uzman bir kişi tarafından kurulum, kullanım ve söküm planı yapılmalıdır. Bu plan, çalışma iskelesinin ayrıntıları Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek. 4 (A) ve Ek.5 (A)'da belirtilen asgari şartlara uygun olmalıdır.
26. Kurulum, kullanım ve söküm planının bir nüshası, içerebileceği her türlü talimat da dahil olmak üzere, iskelenin montajı, kullanımı veya değiştirilmesi ile ilgili çalışmalar, iskele sökülünceye kadar kişilerin kullanımına hazır bulundurulmalıdır.
27. Çalışma platformlarının boyutları, şekli ve yerleşimi, Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek.4 (A), Ek.5 (A) ve (C)'de belirtilen asgari şartlara uygun yapılmalı işin niteliğine ve taşınmalı yüklere uygun olmalı, güvenli çalışma ve geçişe izin vermelidir.
28. Çalışma platformlarının kurulumu, sökülmesi veya değiştirilmesi de dahil olmak üzere kullanımında, Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği'nde yer aldığı şekliyle genel uyarı işaretleri ile tehlike bölgesine erişimi engelleyen fiziksel araçlarla uygun şekilde tanımlanmalıdır.
29. Çalışma platformu, yalnızca sorumlu kişinin gözetiminde ve operasyonların gerektirebileceği belirli riskleri ve alınması gereken önlemleri ele alan öngörülen operasyonlar hakkında uygun ve özel eğitim almış kişiler tarafından kurulabilmeli, sökülebilmeli veya değiştirilmelidir.

Güvenlik ağları için asgari gereklilikler

30. Güvenlik ağları; diğer önlemlere ek bir önlem olarak veya düşmenin önlenmesinin diğer kişisel koruma sistemleri ile önlemenin mümkün olmadığı çalışma alanlarında düşmeyi durdurucu toplu koruma önlemi olarak kullanılmalıdır.
31. TS EN 1263-1 standardına uygunluk belgesi olan güvenlik ağları kullanılmalı ve yapılan işe uygun özellikte güvenlik ağı seçilmelidir. Kullanılacak güvenlik ağının TS EN 1263-2 standardına uygun olarak kurulması sağlanır.
32. Güvenlik ağları; çalışma platformu olarak veya çalışma platformuna erişim amacıyla kullanılmamalıdır.
33. Arızalı ağlar kullanılmamalıdır. Güvenlik ağları, aşınma, hasar ve diğer bozulmalar için haftada en az bir kez kontrol edilmelidir. Arızalı güvenlik ağı bileşenleri, hizmetten çıkarılmalıdır. Güvenlik ağları, güvenlik ağı sisteminin bütünlüğünü etkileyebilecek herhangi bir olaydan sonra da kontrol edilmelidir.

34. Güvenlik ağına düşen malzeme, hurda parçaları, ekipman ve aletler en kısa sürede ve en azından bir sonraki vardiyadan önce ağıdan toplanıp atılmalıdır.
35. Güvenlik ağlarının genel esasları ile kurulumu, kullanımı ve sökümü için Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek 5 (D) güvenlik ağları için asgari şartlarda belirtilen hususlara uyulmalıdır.

B. Kişisel koruma önlemi için asgari gereklilik

Düşmelere karşı kişisel koruma sistemleri için genel gereklilikler

1. Kişisel düşmeye karşı koruma sistemi sadece;
 - a) Yüksekte yapılacak işin risk değerlendirmesinde, işin uygulanabilir olduğu sürece bu sistemi kullanırken güvenli bir şekilde gerçekleştirilebileceği ve daha başka güvenli iş ekipmanlarının kullanımının mümkün olmadığına,
 - b) Kullanıcılarının kurtarma prosedürleri de dahil kişisel koruyucu donanımları konusunda eğitimi almışlarsa,Kullanılmalıdır.
2. Kişisel düşme koruma sistemi, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmeliği'ne ve uyumlaştırılmış ulusal standartlara uygun kişisel koruyucu donanımların bulundurulması ve çalışanlar tarafından kullanılması sağlanmalıdır.
3. Bir yaşam hattı veya bağlantı hatları ile birlikte kullanılmak üzere tasarlanmış bir kişisel düşme koruma sistemi, en az bir ankraj noktasına güvenli bir şekilde bağlanmalı ve her bir ankraj noktası ve buna bağlantı araçları, öngörülebilir herhangi bir yüklemeyi desteklemek amacıyla uygun ve yeterli güç ve sağlamlığa sahip olmalıdır.
4. Herhangi bir kişinin kişisel düşme koruma sisteminden düşmesini veya kaymasını önlemek için Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek.4 ve Ek.5'e uygun ve yeterli önlemler sağlanmalıdır.

Yaşam hatları (Ankraj Hatları) ve bağlantı halatları için gereklilikler

5. Bir işyerinde yaşam hattı ve bağlantı halatı kullanılması durumunda, yüksekte çalışma yapan veya yapacak olan kişinin her ankraj ve ankraj hattının sağlam olmasının sağlanması sorumlu kişinin görevidir. Yaşam hattı ve bağlantı halatı, İş Güvenliği Uzmanı'nın tasarım ve çizimlerine uygun olarak kullanılmalıdır.
6. Yüksekte çalışmalarda düşmeyi engelleme ve durdurma için tasarlanmış gerekli tüm yaşam halatları, ankraj noktasına güvenli bir şekilde bağlanmalı, ankrajlar ve diğer bağlantı elamanları, öngörülebilir olası bir düşme gerçekleştiğinde veya kurtarma sırasında maruz kalacağı statik ve dinamik yüklere karşı koyabilecek yeterli sağlamlığa ve dayanıma sahip olmalıdır.
7. Mümkün olduğu kadar, herhangi bir kişinin düşmesi durumunda korumanın kendisinin o kişiye zarar vermemesini sağlamak için uygun ve yeterli önlemler alınmalıdır.
8. Hava yastığı veya benzeri bir koruma kullanıldığında dengeli yerleştirilmeli ve bir düşüş durdurucu güvenlik önlemi durumunda yeterli açıklık sağlanmalıdır.
9. Çalışanın düşmesi durumunda mümkün olduğu kadar, korumanın kendisinin o kişiye zarar vermemesini sağlamak için kullanılan yaşam hatları ve bağlantı hatları, uygun ve yeterli önlemler, Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin EK. 5 (Ç)'de belirtilen asgari şartlar bölümünde tanımlanan özelliklerde olmalıdır.

Düşmeyi durdurucu sistemlerde gereklilikler

10. Bir işyerinde düşme önleyici olarak tam vücut emniyet kemeri kullanıldığında, o işyerinde yüksekte herhangi bir işi yapan veya yapacak olan herhangi bir kişiden sorumlu kişinin görevi aşağıdakileri sağlamak olmalıdır:
 - a) Düşmeyi durdurucu sistem (düşme mesafesinin sınırlandırıldığı veya düşme sonucu oluşacak etkinin azaltıldığı önlem) toplu koruma tedbiri olarak kullanılmalıdır.
 - b) Düşüş durdurucu donanım, iyi yapıda ve sağlam malzemeden yeterli dayanıklılıkta ve amaçlanan amaç için uygun ve güvenli olmalıdır.
 - c) Düşüş durdurucu donanımı kullanan her kişi sistemin güvenli ve doğru kullanımı konusunda eğitilmelidir.
11. Bir düşüş durdurucu donanım, enerjiyi sönmölemek, kullanıcının vücuduna uygulanan kuvvetleri sınırlamak ve kullanan kişinin iki elinin serbest olmasını sağlamak için uygun bir araç olmalıdır. Düşme durumunda, kullanıcının bir nesneye, zemine veya diğer yüzeylere çarpmasını önlenmesi ile ilgili Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek. 5 tanımlanan özelliklere uygun ve (Ç) Yaşam hatları (Ankraj Hatları) için asgari şartlar bölümündeki hususlar dikkate alınarak yeterli açıklık mesafesi bırakılmalıdır.
12. Her iş vardiyasının başlangıcında, düşüş durdurucu donanımın ankraj ve ankraj hattını, iyi çalışır durumda olduklarından ve kullanım için güvenli olduklarından emin olmak için kontrol edilmeli, kusurlu olduğu tespit edilen herhangi bir ankraj veya yaşam hattını derhal hizmetten çıkarılmalıdır.
13. Her kontrol sonuçlarını, İş Güvenliği Uzmanı tarafından istenebilecek ayrıntıları içeren kayıt, iş vardiyası bitmeden sorumlu kişiye verilmelidir. Her kayıt, yapıldığı tarihten itibaren en az 2 yıl süreyle muhafaza edilmelidir.

İple erişim ve yüksekte çalışma pozisyonu için gereklilikler

14. Bir iple erişim sistemi;
 - a) yüksekte çalışma pozisyonu sağlanmak üzere biri çalışma yerine erişim, iniş ve çıkış aracı olarak kullanılan yaşam hattı ve diğeri güvenlik hattı olan birbirinden bağımsız en az iki ayrı dikey hattan oluşmalı,
 - b) Dikey yaşam hattı ile dikey güvenlik hattının üst uçları uygun bir ankraj noktasına sağlam ve güvenli bir şekilde sabitlenmeli,
 - c) Dikey yaşam hattında çalışacak kullanıcıya tam vücut emniyet kemeri ve bununla birlikte güvenli iniş ve çıkış gereçleri ile enerji sönmöleyici ve halat tutucu aparatları bulunmalı,
 - d) Dikey güvenlik hattında, kullanıcının hareketlerinin kontrolünü kaybetmesi durumunda düşmesini önlemek için kendi kendini kilitleyen bir sisteme sahip düşüş tutucular bulunmalıdır.
15. İple erişim çalışma alanları için yapılan risk değerlendirmesi dikkate alınarak ve özellikle işin süresi ve ergonomik kısıtlamalara bağlı olarak çalışanlara, uygun aksesuarlara sahip bir asma koltuk sağlanmalıdır.
16. İple erişim sistemi, yapılan risk değerlendirmesinde ikinci bir hattın kullanılmasının çalışanlar için daha yüksek riske yol açacağını gösterdiği ve güvenliği sağlamak için uygun önlemlerin alındığı hallerde bu sistem, tek bir halattan oluşabilir.

17. Her işveren, iple erişim sistemini kullanmakla görevli çalışanlara, bunların kullanımından kaynaklanabilecek riskler ve bunlardan kaçınma yollarına ilişkin özel eğitim almaları sağlar. Ayrıca, iple erişim sisteminde kullanılan malzemelerin tamiri, tadili, kontrolü, bakımı ve çalışanlara özellikle kurtarma konusunda yeterli özel eğitim verilir.
18. İple erişim operasyonlarda, Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin Ek-5/Ç Yaşam Hatları (Ankraj Hatları) için Asgari Şartlarda belirtilen hükümlere uygun önlemler alınmalıdır.
19. İple erişimde kullanılan malzemelerin tümü CE işarete ve TS EN standartlarına sahip olmalı ve yaşam ve güvenlik hattına binecek yükleri güvenlik faktörünü sağlayacak şekilde taşıyabilecek yük değerlerine sahip olmalıdır.
20. İple erişimde kullanılan malzemelerin tümü, bağımsız seri numaralarıyla kayıt altına alınmalı, kayıtlı olan tüm malzeme 6 ayda bir periyodik muayeneden geçirilmeli, yıpranmış ve kullanılamayacak durumda olan tüm malzemeler imha edilmelidir.
21. İplerin sabitleneceği ankraj noktaları, statik hesapları yapılarak halatın taşıyabileceği yüklerin en az 8 katını taşıyacak çekere sahip olmalıdır.
22. İple erişim kurtarma ekibi en az iki kişiden oluşmalıdır. Bu iki kişinin, ikisi de herhangi bir terslik durumunda standart kurtarma prosedürlerini izleyerek, diğerini güvenli bir şekilde kurtarabilecek ve temel ilkyardım uygulayabilecek yetkinlikte olmalıdır.

C. Düşen nesnelere ve malzemeler

1. Yüksekte yapılan çalışmalar nedeniyle herhangi bir malzemenin veya nesnenin düşmesi sonucu bir kişinin yaralanmasını önlemek için öncelikle, topuk levhalı korkuluklar, bariyerler, kapaklar, güvenlik ağları gibi toplu koruma tedbirleri ile korunmalıdır.
2. Toplu koruma gerekliliklerine uymanın mümkün olmadığı durumlarda, herhangi bir kişinin kişisel yaralanmaya neden olabilecek herhangi bir düşen malzeme veya nesnenin çarpmasını önlemek için çalışanlara kişisel koruyucu donanım kullanılmalıdır.
3. Herhangi bir kişinin yaralanmasına neden olabilecek durumlarda, hiçbir malzeme veya nesnenin yüksekten atılmaması veya devrilmemesi sağlanmalıdır.
4. Yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılan el aletleri ve diğer malzemelerin düşmelerini engelleyecek önlemler alınmalıdır.
5. Çalışma platformlarından herhangi bir malzemenin veya nesnenin düşmesi sonucu bir kişinin yaralanmasını önlemek için en üst yüzeyi çalışma platformu seviyesinden en az 15 santimetre yukarıda olacak şekilde platforma bitişik olarak yerleştirilmiş topuk levhası bulunmalıdır.
6. İşyerinde, herhangi bir malzemenin ve nesnenin düşerek tehlike oluşturabileceği bölgelere girişler önlenmeli veya gerektiğinde kapalı geçitler yapılmalıdır.
7. İşyerinde, malzemelerin hangi yükseklikten olursa olsun doğrudan yere atılmaması, dengeli ve güvenli bir şekilde indirilerek uygun bir yere istif edilmesi sağlanmalıdır. Atık malzemelerin uzaklaştırılması için moloz kaydırakları (çöp şütü) gibi güvenli çalışma yöntemleri tercih edilmelidir.
8. Malzeme ve nesnelerin, çökmesi, devrilmesi veya istem dışı hareket etmesi nedeniyle herhangi bir kişiye yönelik riskleri önleyecek şekilde depolanmasını sağlanmalıdır.
9. Çalışma platformları ve geçitler kişileri düşmekten ve düşen cisimlerden koruyacak şekilde yapılmalı, boyutlandırılmalı, kullanılmalı ve muhafaza edilmeli.

Ç. Merdivenler

1. Yükseltilebilen iş platformları, iskele sistemleri ve geçici platformlar gibi diğer yüksekte çalışma ekipmanlarının kullanımını uygulanması mümkün değilse, İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 9 uncu maddesi gereği yapılan risk belirleme ve analizi sonucu düşük risk görülmüşse ve yapılan iş kısa süreli ise, esas olarak erişim için merdiven kullanılmalıdır.
2. Bir işyerinde yüksekte herhangi bir iş yapmak için merdiven, sorumlu kişinin gözetiminde kullanılmalıdır.
3. Merdiven kullanıldığında, herhangi bir merdivenin (sabit merdivenler hariç) üzerinde durduğu veya dayandığı yüzey, düz ve sağlam olmalı ve merdiveni ve yerleştirilmesi amaçlanan herhangi bir kişiyi ve yükü güvenli bir şekilde destekleyecek yeterli güçte olmalıdır.
4. Bir duvara veya yapıya dayanan her merdivenin kullanım sırasında kaymasını önlemek için güvenli bir şekilde üstte sabitlenmeli veya sağlam ve kaymaz bir zemine yerleştirilmelidir.
5. Merdivenler açık kenarlara yakın ya da asma iskele ve Yükseltilebilen iş platformlar üzerinde ekstra yükseklik kazanmak için kullanılmamalıdır.
6. Yapılan işe ve bulunması halinde ulusal standartlara uygun, basamakları kaymaz malzemeden yapılmış veya kaymaz malzeme ile kaplanmış, yeterli sağlamlıkta el merdivenleri kullanılmalıdır. Basamakları, kolları veya bağlantı yerleri kırılmış, çatlamış, yıpranmış, hasar görmüş ve bileşenlerinde eksiklikleri bulunan merdiven kullanılmamalıdır. El merdivenleri, düzenli olarak kontrol edilerek kusurlu merdivenlerin kullanılmaması sağlanmalıdır.
7. El merdivenlerinin kullanılmasında İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinde belirtilen hükümlere uyulmalıdır.
8. Bir işyerinde herhangi bir iş yapan herhangi bir kişi tarafından kullanılan sabit bir dikey merdiven, dikey mesafeyi 3 metreden fazla yükselttiğinde, kişinin düşmesini önlemek için bir güvenlik kafesi veya diğer uygulanabilmeli önlemler sağlanmalıdır.
9. İşyerine giriş veya işyerinden çıkış yolu sağlayan sabit merdivenden çalışanın düşmesini önlemek için üst korkuluk ve ara korkuluk ve topuk levhası bulunmalı ve korunmalıdır.
10. Erişim için kullanılan merdivende, sağlam duruşunu sağlamak için erişim sağlanan iniş yerinin yeterince yukarısına çıkacak kadar uzun ve her iki tarafında korkuluk bulunmalıdır.
11. Çalışanın ya da merdivenin enerji hatlarına temasının söz konusu olabileceği yerlerde merdiven kullanılmamalı ve elektrikli ekipmanların yanında metal bileşenlerden oluşan merdivenler özellikle kullanılmamalıdır. Merdivenin yerleştirileceği bölgenin araç ya da yaya geçiş yollarında, kapı geçişlerinde veya asılı yüklerin hareket güzergâhlarında olmaması sağlanmalıdır.
12. Merdivende iken merdiven dışına uzanılmamalı, ağırlık merkezinin merdiven kolları arasında kalmasına dikkate edilmelidir. Merdivenlerde kaymaya dirençli iş ayakkabısı kullanılmalıdır. Merdiven ayaklarının kendiliğinden hareket etme ya da kaymaya karşı güvenli olmasına önem verilmeli; bağlama, kazık çakma vb. çeşitli yöntemler ile sabitlenmelidir.

13. El merdivenlerinin en üst basamaklarında çalışılacak şekilde yerleştirilmemeli, merdivenin dayandığı nokta ile zemin arasındaki düşey mesafe ve merdivenin yatay çekme mesafesi arasında 4'e 1 oranının sağlanmasına çalışılmalıdır.
14. El merdiveni çalışma platformuna geçiş için kullanıldığında, çalışanın geçiş sırasında tutunabilmesi için merdivenin platform seviyesini yeteri kadar aşmaması sağlanmalıdır.
15. A tipi merdivenler kullanımdan önce tamamen açılmalıdır. Ayakların birbirinden ayrılmasını önleyen tertibatın sağlam olduğundan ve merdivenin kullanım boyunca açık şekilde kalacağından emin olunmalıdır.
16. Merdiven kullanımında hava koşulları dikkate alınmalıdır. Platformlu ve A tipi merdivenlerde yapılan iş ya da çevre koşullarından kaynaklanabilecek ve devrilmeye neden olabilecek yatay kuvvetlere dikkat edilmelidir. Ark kaynağı ve oksijenli kesim gibi işlerin merdiven üzerinde yapılmamalıdır.

D. Çatılarda ve eğik yüzeylerde çalışma

1. Çalışanların çatı üzerinde veya kenarında herhangi bir yüzey üzerinde çalışmak zorunda olduğu hallerde; sağlam olmayan ve kırılabilir maddeden yapılmış yüzeylerde yürümelerini veya düşmelerini önlemek, ellerindeki aletlerin, diğer nesne ve malzemelerin düşmesini veya benzeri diğer riskleri önlemek amacıyla güvenli kenar koruma sistemleri, çatı merdivenleri, güvenlik ağları, çalışma platformları, korkuluklu iskeleler, kayarak düşmeyi önleme sistemleri veya dikey ve yatay yaşam hatları gibi önlemlere ilişkin Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin EK 4 ve EK 5'deki ilgili koruma sistemine göre önlemler alınmalıdır.
2. Pencerelerin, çatı pencerelerinin ve havalandırma sistemlerinin açık durumdayken çalışanlar için herhangi bir tehlike oluşturmayacak nitelikte olması sağlanmalıdır. Pencereler ve çatı pencereleri, bunların temizliğini yapan çalışanlar ve civarda bulunan kişiler için risk oluşturmayacak şekilde tasarlanır veya gerekli ekipmanla donatılmalıdır.
3. Çatı olukları ve çatı bacaları, düşmeye karşı koruma sistemleri dahilinde bağlantı noktası olarak kullanılmamalıdır.
4. Çalışanların çatı üzerinde veya kenarında veya kırılabilir malzemeden yapılmış herhangi bir yüzey üzerinde çalışmak zorunda olduğu hallerde; sağlam olmayan ve kırılabilir maddeden yapılmış yüzeylerde dalgınlıkla yürümelerini veya düşmelerini önleyecek gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.

E. Yüksekte yapılan montaj çalışmaları

1. Montaj işleri, mutlaka sürekli olarak bir sorumlu kişi tarafından çalıştırılmalı ve bu kişinin yönetiminde hareket edilmelidir. Bu işlerin başından sonuna kadar çalışmaları sorumlu tarafından izlenmeli ve kontrol edilmeli, bu konuda deneyimli ve konusunda uzman kişi bulundurulmalıdır.
2. Montaj işlerinde çalışanlar, kesinlikle sarkıntılı elbise giyememeli, bu tür işlerde özel olarak yapılan iş elbiseleri giydirilerek çalıştırılmalıdır. Çatıda ya da ön cephe işlerinde çalışanlar, ne aşağıya ne de aşağıdan yukarıya doğru malzeme atılmaması için gereken idari önlemler alınmalıdır.
3. Montajda çalışanların tansiyonları; montaj işi başlamasından itibaren kontrol edilmelidir. Rahatsızlık ve halsizlik hisseden montaj işlerinde çalışanlar, göreve başlamadan önce

İşyeri Hekimine muayene olmadan göreve çıkarılmamalıdır. Bu tür muayeneler ve kontroller yapılmadan kesinlikle montajın yüksek yerlerine çıkartılmamalıdır.

4. Çatı veya ön cephe giydirme işlerinde el ile kaldırma veya indirme işlemine hiç bir şekilde teşebbüs edilmesine izin verilmemelidir.
5. Kaldırılan veya indirilen eleman veya malzemenin altında veya tehlike sahası içinde başka bir çalışan bulundurulmamalıdır. Yine, kaldırılan veya indirilen eleman veya malzemenin bulunduğu alanda tehlike yaratacak enerji nakil hattı, su hattı v.b. tesisler bulunmamalıdır.
6. Çatı veya ön cephe giydirme işlerinde montaj yapımı önceden yapılan plan sırasına uygun olarak imalata başlanmalı ve çalışmaya devam edilmelidir.
7. Çelik konstrüksiyon üzerinde montaj işlerinde çalışma yerlerinde çalışanların güvenliği öncelikle, düşmeyi önleyici platformlar, bariyerler, kapaklar, çalışma iskeleleri, güvenlik ağları veya hava yastıkları gibi toplu koruma önlemleri ile sağlanmalıdır. Ancak, toplu koruma önlemlerine rağmen düşme riski tamamen ortadan kaldırılamadığı veya uygulanmasının mümkün olmadığı ya da daha büyük tehlike doğurabileceği hallerde, yapılan işlerin özelliği gereği çalışanlar; yürümek veya bir yerden başka bir yere geçmek için yatayına ya da dikeyine oluşturulan yaşam hattı üzerindeki halat tutucu aparatına takılı tam vücut emniyet kemeri ve geri sarmalı düşüş durdurucusu ile çalıştırılmalıdır. Tam vücut emniyet kemerleri kullanımının mümkün olmadığı durumlarda montaj sahasında çalışanların altına yakalama ağı veya hava yastıkları yerleştirilmelidir.
8. Rüzgarlı ve yağışlı havalarda, yüksek yerlerde montaj işine verilmelidir.

EK.5

YÜKSEKTE YAPILAN İŞLERDE KULLANILAN İŞ EKİPMANININ KONTROL RAPORU	
Kontrolün gerçekleştirildiği işyerinin:	
Ünvanı:	
Adresi:	
Kontrol edilen iş ekipmanının yeri:	
Kontrol edilen ekipmanının tanımı:	

Kontrolün yapıldığı: Tarihi: Saati
Herhangi bir kişinin sağlığı veya güvenliği için risk oluşturabilen herhangi bir konunun ayrıntıları
Risk oluşturan konu sonucunda gerçekleştirilen herhangi bir eylemin ayrıntıları
Gerekli görülen diğer eylemlerin ayrıntıları
Raporu hazırlayanın: Adı ve Soyadı: İmza

EK. 6

İZİN No: TEHLİKELİ ALANDA YÜKSEKTE ÇALIŞMA İZİN FORMU
Yapılan işin adı: Tarihi: İzin No. Yapılmalı işin yeri:
YAPILMALI İŞİN TANIMI
KULLANILMALI İŞ EKİPMANLARI
YÜKSEKTE ÇALIŞMALI İŞÇİLERİN Adı ve Soyadı: İşe Giriş Muayenesi var ☐ Mesleki Eğitim Belgesi var ☐ Yüksekte çalışmaya sağlığı elverişlidir ☐
RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapıldığı görüldü	☐
YÜKSEKTE ÇALIŞMA YÖNTEM TALİMATI	
Ekli Talimat uygulanmalı	☐
YÜKSEKTE ÇALIŞMADA KİŞİSEL KORUYUCU ÖNLEMLER	
Tam vücut emniyet tipi emniyet kemeri	☐
Düşüş tutucu kullanılmalı	☐
Yaşam halatı ve ankraj mevcut	☐
Şok emicili tutma halatı var	☐
Uyarı levhaları yerleşti	☐
İmza	Tarih:.....
YÜKSEKTE ÇALIŞMADA TOPLU KORUMA ÖNLEMLERİ	
İskele kurallara uygun	☐
Kullanılan el merdivenler sağlam	☐
Çalışma platformu güvenli	☐
Sabit merdivenler güvenli	☐
Yakalama ağları güvenli	☐
Hava yatıkları	☐
Korkuluklar güvenli	☐
Diğer	☐
İZİN VERİLMİŞTİR.	
İşgüvenliği Uzmanı'nın Adı ve Soyadı:	
İmza	

(Yüksekte Çalışma Formu eki)

YÜKSEKTE ÇALIŞMA YÖNTEM TALİMATI

Bu Talimat, işyeri içerisinde yüksekte yapılan (iş ekipmanlarında, dikey tanklarda, çatı, enerji nakil hatları vb.) ya da menhollerde, kazı ve kuyularda yapılan işlerde çalışanların alt yüklenici personel dahil tüm çalışanları kapsar. Bu kurallar, işyerinin sosyal tesislerinde alt yüklenici çalışana dahil tüm çalışanları kapsar.

Yüksekte çalışmada genel kurallar

1. Yüksekte çalışma ve düşme sonucu yaralanma olasılığının oluşabileceği her türlü yerlerde çalışılan seviyeye uygun toplu koruma önlemlerine yönelik platformlar kullanılmalıdır.
2. Yüksekte çalışma yerlerinde çalışanların güvenliği öncelikle, güvenli korkuluklar, düşmeyi önleyici platformlar, bariyerler, kapaklar, çalışma iskeleleri, güvenlik ağları veya hava yastıkları gibi toplu koruma tedbirleri ile sağlanmalıdır.
3. Toplu koruma önlemlerinin düşme riskini tamamen ortadan kaldıramadığı, uygulanmasının mümkün olmadığı, daha büyük tehlike doğurabileceği, geçici olarak kaldırılmasının gerektiği hallerde, yapılan işlerin özelliğine uygun bağlantı noktaları veya yaşam hatları oluşturularak tam vücut emniyet tipi kemer takılmaksızın yüksekte çalışma yapılmamalıdır.

4. Mevcut ulusal standartlarında belirtilen koşullara uygun olmayan, kullanım amacı dışındaki herhangi bir malzeme veya bileşen cephe iskelelerinde kullanılmamalıdır.
5. İskelelerin, rampaların ve çalışma platformların montajı, sökümü, modifikasyonu ve/veya yerinin değiştirilmesi, yetkili kişilerce yapılmalıdır.
6. İskelelerin, rampaların ve platformların montaj alanlarına, yetkisiz kişilerin, girmesi izin verilmemelidir.
7. İskeleler, rampalar ve platformları, yağ, gres, çamur veya diğer malzeme veya ekipmanlardan arındırılmış şekilde bulunmalıdır.
8. İskeleler, rampalar ve platformların taşıyabileceği maksimum izin verilebilmeli yükü gösteren etiketi üzerlerinde bulundurulmalıdır.
9. İskeleler, rampalar, platformlar ve geçitlerde kullanılan tahta malzemeler iyi kalitede olmalıdır.
10. Tüm iskeleler, rampalar ve platformlar, günlük olarak kontrol edilmeli ve herhangi bir hasar veya emniyetsiz kısım İş Güvenliği Uzmanına rapor edilmelidir. Hasarlı kısımların onarımı veya değiştirilmesi işi, diğer çalışanların alana girişinden önce, yetkili bir personel tarafından yapılmış olmalıdır.
11. Yüksek kodlarda bulunan çalışma yerlerinde, bir yerden bir yere giderken, güvenli olmayan kestirme yollardan geçilmesi, halatlardan kayılması, kolonlara tırmanılması, şaka yapılması ve gayri ciddi çalışılması bazı önlemlerle engellenmelidir.
12. Yüksek kodlarda bulunan çalışma yerlerine güvenli bir şekilde çıkış ve inişi sağlayacak yollar veya merdivenler olmalıdır. Yüksek iskelelerde de uygun el merdivenler bulunmalıdır.
13. alışanı kişisel korumaya yönelik verilen tam vücut emniyet kemerleri ve bileşenleri, yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılmak üzere oluşturulmalı yatay ve dikey yaşam hatları (yaşam halatları) için gerekli olan bağlantı noktaları, emniyet kilitleri ve halat kavrama aparatları her çalışmaya başlamadan önce iyice kontrol edilmeli, en ufak bir arıza ve bozukluk halinde kullanılmamalı ve yenileri ile değiştirilmelidir. Kullanılan emniyet kemerleri, tam vücut emniyet tipi, mevcut ulusal standarda uygun ve CE işaretili olmalıdır.
14. Tüm ekipmanlar, imalatçıdan alınan kullanım kılavuzuna uygun olarak bakım, onarım ve periyodik kontrolleri yapılmalı, ihtiyaç duyulan parçaları değiştirilmeli, hijyenik şartlarda saklanmalı ve kullanıma hazır bulundurulmalıdır. Kontrol sonuçları; kontrol edenin adı ve soyadı ile tarihi kontrol formuna işlenmelidir. Özellikle, otomatik geri sarmalı düşüş tutucu aparatların kontrolü, imalatçı firma tarafından yapılp tekrar sertifikalandırılmalıdır.
15. Bu alanlarda çalışanlara yüksekte çalışmayla ilgili tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapılarak gerekli eğitim verilmelidir.

Yüksekten ve hemzemin seviyeden insan düşmesi ve kayması

1. Düşmelerin önlenmesi için her türlü çalışma zemini temiz ve engelsiz olarak bulundurulmalıdır.
2. Çalışma zeminlerinde geçişi engelleyen malzeme ve malzeme artığı bulundurulmamalıdır. Yağlı maddelerin zemin üzerine dökülerek zemini kaygan hale getirmesine izin verilmemelidir.

3. İşyerindeki döşeme kenarlarında, asansör, merdiven, tesisat shaftı ve aydınlatma boşlukları gibi döşemelerde var olan boşluklarda, duvar ve perde duvar gibi yapı elemanları arasındaki pencere ve benzeri boşluklarda çalışanların veya malzemelerin düşmesini engelleyecek toplu koruma tedbirleri olarak, korkuluk sistemleri kullanılmalıdır. Bu korkulukların;

a) Platformdan en az bir metre yükseklikte ve herhangi bir yönden gelebilmeli en az 125 kilogramlık yüke dayanıklı ana korkuluk,

b) Platforma bitişik, en az 15 santimetre yüksekliğinde topuk levhası,

c) Topuk levhası ile ana korkuluk arasında açıklıklar 47 santimetreden fazla olmayacak şekilde konulan ara korkuluk, bulunması sağlanmalıdır.

Herhangi bir nedenle betonarme platform kenarındaki güvenli korkuluğun bir kısmının geçici olarak kaldırılmasının gerektiği durumlarda, bu alanlarda gerekli güvenlik tedbirleri alınmalı ve çalışanlara uygun kişisel koruyucu donanımlar verilmelidir.

4. Döşeme kenarlarındaki korkuluklara ayrıca, hem uyarı niteliğinde hem de malzeme düşmelerine karşı (döşeme üzerinde bulunan küçük malzemelerin rüzgarda uçmaları gibi) turuncu renkli plastik fens çekilmelidir.

5. Yüksekte çalışmalar ancak uygun ekipmanlarla veya korkuluklar, platformlar, güvenlik ağları gibi toplu koruma araçları kullanılarak yapılmalıdır.

6. Betonarme platformların kenar boşluklarında, asansör, merdiven, baca, shaft, aydınlatma boşlukları gibi döşeme üzerindeki boşluklarda, çalışanların veya malzemelerin düşmesini engelleyici toplu koruma önlemi olarak korkuluk bulunmalıdır.

7. İşin doğası gereği toplu koruma önlemlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı hallerde, çalışma yerine ulaşılması için uygun araçlar sağlanmalı, çalışılan bu yerlerde tam vücut emniyet tipi emniyet kemeri veya benzeri güvenlik yöntemleri kullanılmalıdır.

8. Her türlü asma iskelede, sepetlerde ve asma koltuklarda yapılan çalışmalarda, çalışan her bir çalışan için ayrı birer yaşam halatı yukarıda sağlam yerlere takılarak aşağıya sarkıtılmalı ve altlarına uygun bir ağırlık takılmalıdır. Çalışanların üzerlerindeki emniyet kemerlerinin kancalarını bu yaşam halatları üzerinde bulunan emniyet kilitlerine veya halat kavrama teçhizatlarına, eğer bunlar yoksa halat üzerindeki belli aralıklarla yapılan halat gözlerine takmalıdır.

9. Kayarak veya takılarak düşmelerin önlenmesi için her türlü çalışma zemini temiz ve engelsiz olarak bulundurulmalıdır. Çalışma zeminlerinde geçişi engelleyen malzeme ve malzeme artığı bulundurulmamalıdır. Yağlı maddelerin zemin üzerine dökülerek zemini kaygan hale getirmesine izin verilmemelidir.

10. Kayma ve düşme tehlikesi olan yerlerde çalışanlar, çatı malzemesi döşeyen veya sökenler, oluk ve her türlü dış boya işleri yapanlar, asma iskele ve seyyar iskele üzerinde çalışanlar, gırgır vinçleri çalıştıranlar, vinçlerin kovalarını bina katlarına alanlar ile lağım, galeri ve benzeri derinliklerde çalışanlar, mutlaka (tam vücut emniyet tipi) emniyet kemeri kullanılmalı ve kemerlerinin tutma halatı kancalarını tercihan bel hizasından yukarısında oluşturulan yatay veya dikey yaşam hatlarına (yaşam halatlarına) sağlamca takmalıdır.

11. Her türlü asma iskele ve sepetlerde yapılan çalışmalarda, çalışan her bir çalışan içi ayrı birer yaşam halatı yukarıda sağlam yerlere takılarak aşağıya sarkıtılmalı ve altlarına uygun bir ağırlık takılmalıdır. İşçiler, tam vücut emniyet kemerlerinin kancalarını bu yaşam halatları üzerinde bulunan emniyet kilitlerine veya halat tutucu aparatlarına takmalıdır.
12. Tam vücut emniyet kemerlerinin kullanılmayacağı veya korkuluklu çalışma platformu yahut iskele bulunmayan çalışma alanında güvenlik ağı yerleştirilmeden işçi çalıştırılmamalıdır.
13. Emniyet kemerleri ve bileşenleri, yaşam halatları, emniyet kilitli kancaları ve halat tutucu aparatları her çalışmaya başlamadan önce iyice kontrol edilmeli, en ufak bir arıza ve bozukluk halinde kullanılmamalı ve yenileri ile değiştirilmelidir.
14. Rüzgarın hızı 70 km/saat'in üzerinde olduğunda zeminin kaygan ve buzlu olması halinde, yüksekte yapılan her türlü montaj, bakım ve onarım çalışmaları durdurulmalıdır.
15. Bir yerden bir yere giderken çalışanlar; güvenli olmayan kestirme yollardan geçmemeli, kolonlara tırmanmamalı, şaka yapmamalı ve gayri ciddi çalışmamalıdır.
16. Yüksek kodlarda bulunan çalışma yerlerine güvenli bir şekilde çıkış ve inişi sağlayacak yollar veya merdivenler olmalıdır.

Yüksekten malzeme düşmesi

1. Teknik olarak mümkün olduğu durumlarda; çalışanlar düşen cisimlere karşı toplu olarak korunmalıdır. Malzeme ve ekipmanlar, yıkılmalarını, devrilmelerini ve rüzgardan uçmalarını önlenmeli şekilde istiflenmeli veya depolanmalıdır.
2. Yüksekte yapılan çalışmalarda kullanılan el aletleri ve diğer malzemelerin düşmelerini engelleyecek önlemler alınmalıdır.
3. Gerekli yerlerde tehlikeli bölgelere girişler önlenmeli veya kapalı geçitler yapılmalıdır. Malzemeler, çöp ve aletler yüksek seviyelerden aşağıya veya zemine atılmamalıdır. Malzeme atıkları için çöp şütü kullanılmalıdır.
4. Malzemeleri zemin üzerine indirirken veya hareket ettirirken, torba, vince takılı konteynır araçlar kullanılmalıdır.
5. İş esnasında, yüksekte çalışmadan sorumlu yetkili, dikkatli bir şekilde işi gözlemelidir, "GİRİLMEZ" ve "YUKARIDA TEHLİKELİ ÇALIŞMA" vb. uyarı levhaları uygun yerlere yerleştirilmeli ve ayrıca çalışılan alan güvenlik bantları ile çevrilmelidir.
6. Fazla malzemeler, çalışma alanının zeminine veya kaçış yolları üzerine yerleştirilmemelidir.
7. Malzemeler, aletler ve ekipmanların düşme riskine karşı gerekli önlemler alınmış olmalıdır.
8. Bina giriş-çıkışında yüksekten malzeme düşmelerine karşı çelik konstrüksiyondan muhafaza ve üzerine çinko malzemesi monte edilerek (sundurma yapılarak) önlem alınmalıdır.